

การ

แก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนภายใน สถานศึกษา: กรณีโรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

พัทธธีรา อุนันท์พิทักษ์^{1*}กนกพร ทำดี²เริงวิษณุ นิลโคตร³วิญญู บัญลอย⁴

รับบทความ: 6 กุมภาพันธ์ 2567 แก้ไขบทความ: 20 เมษายน 2567 ตอรับบทความ: 26 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพขาดโอกาสทางการศึกษา เกิดช่องว่างทางการเรียนรู้จากการงดการเรียนการสอนเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบอื่นที่แตกต่างไปจากเดิม ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะไม่เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง สถานศึกษาจำเป็นต้องเน้นแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีความรู้ ทักษะที่เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง โดยมีกรณีศึกษา คือ โรงเรียนวัดไทรทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จัดกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกระดับชั้น ในกลุ่ม 4 สาระการเรียนรู้ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และ โดยใช้แบบฝึกหัดแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชิงรุก(Active Learning)เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ลดช่องว่างทางความรู้ และเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะเต็มศักยภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้นและเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สู่ระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไป

คำสำคัญ: ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ วงจรการบริหารงานคุณภาพ โรงเรียนวัดไทรทอง

¹ โรงเรียนวัดไทรทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

* อีเมล: toma.phattheera@gmail.com

² โรงเรียนเขาสมิงวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

³⁻⁴ อาจารย์ ดร. ภาคิวิภาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

The Problem Solving of learning Loss within educational institutions: the case of Wat Sai Thong School, Trat Primary Educational Service Area Office

Phatteera Auynuntapitak ^{11*}

Kannokphorn Thamdee ²

Reongwit Nilkote ³

Waiwoot Boonloy ⁴

Abstract

The purpose of this article is to present guidelines for solving the problem of learning loss of students due to the COVID-19 outbreak situation that results in learners not being developed to their full potential, lacking educational opportunities. There is a gap between learning from the cancellation of teaching and learning to reduce the spread of COVID-19. Educational institutions must change the format of teaching and learning in other ways that are different from before. It affects the students, causing them to have knowledge, abilities, and skills that are not appropriate for their grade level and their own age. Educational institutions need to focus on solving this learning recession. To focus on allowing students to develop to their fullest potential, and have knowledge and skills appropriate to their grade level and age. The case study is Wat Sai Thong School in Trat Primary Educational Service Area Office. The Project activities have been organized to solve the problem of learning loss among students into 4 groups of 4 subjects, i.e. Thai, Mathematics, English, and Science by using the exercises to solve the problem of learning loss and applying the Active Learning method to reduce educational inequality, reduce the knowledge gap and strengthen learners' knowledge, abilities, skills, and competencies to their full potential according to learning standards and indicators at each grade level and appropriate to the age of the learners. To be the basis of knowledge for the next higher level.

Keywords: Learning Loss, PDCA, Wat Sai Thong School

¹ Wat Sai Thong School, Trat Primary Educational Service Area Office

* Email: toma.phatteera@gmail.com

² Khao Saming Wittayakhom School, Chanthaburi, Trat Secondary Educational Service Area Office.

³⁻⁴ Lecturer Dr. Department of Educational Administration, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดนโยบายและจุดเน้นสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2566 โดยกำหนดแนวทางในการพัฒนา “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ด้านโอกาสและการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ด้านคุณภาพ และด้านประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน) และหนึ่งในจุดเน้นที่สำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2566 คือการเร่งแก้ปัญหากลุ่มผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลให้ผู้เรียนบางส่วนขาดโอกาสทางการศึกษาเนื่องจากการควบคุมการแพร่ระบาด นำไปสู่การเกิดภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) กับผู้เรียนในทุกระดับ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ทำให้โรงเรียนที่พบการติดเชื้อจำเป็นต้องสั่งปิดโรงเรียนรวม 90 วัน จากทั้งหมด 200 วัน คิดเป็น 40% ซึ่งระยะเวลาในการมาเรียนของผู้เรียนลดลง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความถดถอยทางการเรียนรู้ 20-50% ทั้งด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ จากเดิมที่มีปัญหาอยู่แล้วยิ่งทำให้ส่งสมปัญหาเพิ่มขึ้น อีกทั้งจากผลกระทบของเศรษฐกิจทำให้เด็กบางครอบครัวต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา ทั้งการพัฒนาทางความรู้ สติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและภาวะเครียดทั้งเด็กและผู้ปกครอง อีกทั้งอัตราความยากจนของการเรียนรู้ของเด็กไทยอยู่ในระดับสูง คือ เด็กต่ำกว่า 10 ปีมีปัญหาการอ่านออกเขียนได้ 23 % และระยะเวลาในการเรียนรู้จริงตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมมีเพียง 8.7 ปีเท่านั้น (ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค, 2564)

ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (learning losses) คือการสูญเสียความสามารถหรือทักษะที่เคยร่ำเรียนมา และศักยภาพที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ในภายภาคหน้าได้อย่างเต็มที่ มีผลทำให้ทักษะต่าง ๆ ที่เด็กควรจะได้รับพัฒนาตามช่วงวัยสูญเสีย ส่งผลต่อพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสารในความเป็นจริง ภาวะสูญเสียการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นกับนักเรียนได้ในยามปกติ เช่น ตอนปิดเทอม หรือหยุดเรียนเป็นเวลานาน กล่าวได้ว่าไม่ใช่สิ่งแปลกใหม่ แต่ไม่เคยมีครั้งใดที่มีนักเรียนสูญเสียการเรียนรู้มากเท่ายุคโควิดมาก่อน (ภาวรรณ ธนาเลิศสมบูรณ์, 2565) การจะฟื้นฟูภาวะการเรียนรู้ถดถอย เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับเด็กได้อย่างครอบคลุมให้ได้นั้น ต้องทำเป็นรายบุคคล เพราะภาวะการถดถอยของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกัน ครูและสถานศึกษาจะต้องนำผลการเรียนรู้ที่นักเรียนควรจะได้รับไปเปรียบเทียบกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงแล้วนำมาวิเคราะห์ รวมถึงการปรับตัวของหน่วยงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการที่ต้องมีมาตรการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา และเป็นตัวกลางในการสื่อสารแนวทางการแก้ปัญหาให้โรงเรียนสามารถนำแนวทางไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตรงตามบริบทของพื้นที่ (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2565)

โรงเรียนวัดไทรทองเล็งเห็นปัญหาของภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนจากช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ที่ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ จากความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ความขาดแคลนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ความพร้อมของ

ผู้ปกครองที่แตกต่างกันในแต่ละครอบครัว อีกทั้งนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2566-2570) กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา และกลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด, 2565) ส่งผลให้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ นับเป็นปัญหาที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดภาวะสะสมของการถดถอยทางการเรียนรู้มากขึ้น โรงเรียนวัดไทรทองจึงได้กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้เรียนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษา ซึ่งเป็นจัดการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการต่อยอดไปสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น โดยเน้นแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่สำคัญ คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้และฝึกทักษะให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะเหมาะสมกับระดับชั้นและเหมาะสมกับวัยของตนเอง

มาตรการการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

จากสถานการณ์ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปัจจุบันที่เพิ่มมากขึ้นและส่งผลกระทบวงกว้างต่อผู้เรียนโดยตรง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาทุกภาคส่วนจึงมีนโยบายและมาตรการเร่งด่วนในการขับเคลื่อนกระบวนการเพื่อฟื้นฟูและแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

นรรธพร จันทรเจเลีย เสริบุตร (2564) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยเน้น 3 มิติที่สำคัญของผู้เรียน ได้แก่ มิติด้านวิชาการ มิติด้านพัฒนาการและมิติด้านอารมณ์และสังคม จึงเสนอ 5 มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้กับผู้เรียน ได้แก่

มาตรการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งระบบ (Landscape Assessment) โดยการวัดความรู้เพื่อประเมินผู้เรียนที่มีภาวะความรู้ถดถอย สำรวจและเยี่ยมบ้านผู้เรียนพร้อมทั้งประเมินความพร้อมในการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต

มาตรการการวางแผนของโรงเรียนทั้งระบบ (Whole School Planning) เพื่อสร้างความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ของครูในแต่ละรายวิชาและสร้างความมั่นใจให้แก่บุคลากรของโรงเรียน รวมทั้งวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากร งบประมาณของโรงเรียน

มาตรการสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู (Professional Development Support for Teachers) เพื่ออบรมและพัฒนาให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละช่วงวัย มีการจัดสรรเครื่องมือและอุปกรณ์ให้ครูในการจัดการเรียนการสอน

มาตรการช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล (Intervention and Support for Students) วางแผนและออกแบบการเรียนรู้รายบุคคลหรือรายกลุ่ม เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนจะมีภาวะความรู้ถดถอยที่แตกต่างกันทั้งจากสภาพแวดล้อมและสภาพครอบครัว อีกทั้งออกแบบกิจกรรมให้เหมาะสมและตอบสนองต่อการแก้ปัญหาของผู้เรียนรายบุคคล

มาตรการติดตาม ปรับปรุงและผลสะท้อนกลับ (Monitoring and Intervention Redesign) เพื่อนำผลการประเมินและผลตอบรับทั้งจากผู้เรียนและผู้ปกครองไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาภาวะถดถอยทางความรู้และพร้อมสำหรับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงของสังคม

ภาพที่ 1 มาตรการในการฟื้นฟูการเรียนรู้ที่ถดถอย

ที่มา: นรธพร จันทร์เฉลี่ย เสริบุตร

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ได้กำหนดมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 7 มาตรการแบ่งออกเป็น

มาตรการที่ 1 R (Redesigning new learning process) ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ปรับปรุงรูปแบบการวัดและประเมินผล ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับช่วงวัย และช่วยพัฒนาทักษะความรู้ ทักษะทางอารมณ์และสังคม มีแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างหลากหลาย

มาตรการที่ 2 E (Empowering teachers and principals) เสริมสร้างการพัฒนาเทคนิคการสอน สมรรถนะทางเทคโนโลยี ปรับเปลี่ยนบทบาทของครูและผู้บริหารให้เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียน เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

มาตรการที่ 3 C (Collaborating effective learning with stakeholders) สร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างสถานศึกษา ครู ผู้ปกครองและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

มาตรการที่ 4 O (Open educational resources) พัฒนาค้นสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ในรูปแบบเปิด เผยแพร่ให้ครู ผู้เรียน และผู้ปกครองสามารถเข้าถึงและใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ร่วมกัน และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาร่วมกันระหว่างครู ผู้เรียนและผู้ปกครอง

มาตรการที่ 5 V (Valuing positive attitudes and well-being) สร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เสริมสร้างสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียนให้มีบรรยากาศที่เป็นมิตรในการเรียนรู้ มีกิจกรรมผ่อนคลายเพื่อลดความเครียดและวิตกกังวล และเสริมแรงจูงใจเชิงบวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

มาตรการที่ 6 E (Elevating learning with Edtech) ยกระดับการจัดการเรียนรู้ของครูโดยใช้เทคโนโลยี จัดสรรอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ จัดหาอุปกรณ์ให้แก่สถานศึกษาที่มีความขาดแคลน สนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลาย

มาตรการที่ 7 R (Regarding safety and welfare) จัดสวัสดิการความปลอดภัยให้กับครูที่ออกปฏิบัติงานนอกสถานศึกษา สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูที่ทุ่มเท เสียสละในการเรียนการสอนและสร้างระบบดูแลความปลอดภัยของสถานศึกษาให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

ภาพที่ 2 มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้
ที่มา: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

จากมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู บุคลากรภายในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ในการร่วมกันปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ ความรู้ สมรรถนะของตนเองได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

กรณีศึกษาโรงเรียนวัดไทรทอง

ผลกระทบของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ไม่ใช่แค่การติดเชื้อแล้วรักษาให้หาย หรือการรื้อเปิดประเทศฟื้นฟูเศรษฐกิจเท่านั้น แต่มันยังส่งผลต่อเนื่องเป็นระยะโดยเฉพาะกับ "เด็ก" ที่ต้องสูญเสียการเรียนรู้และการศึกษาระหว่างที่โรงเรียนต้องปิด-งดการเรียนการสอน ในช่วงวิกฤติโควิดที่ทำให้เด็ก ๆ ต้องเผชิญกับภาวะ “การเรียนรู้ถดถอย” มีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 แต่พบปัญหาการเรียนรู้ถดถอยของนักเรียน โดยนักเรียนประถมศึกษาเป็นช่วงชั้นที่มีปัญหาภาวะถดถอยมากที่สุด สาเหตุของการเรียนรู้ที่ถดถอยของนักเรียน พบว่า อันดับหนึ่งเกิดจากการขาดแคลนอุปกรณ์ รองลงมาคือการไม่มีสมาธิในการเรียนออนไลน์ นอกจากนี้ การเรียนรู้ที่ถดถอยของนักเรียนส่วนหนึ่งยังมาจากการที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูตามการเรียน สอนการบ้านให้ไม่ได้ และมีฐานะยากจน

โรงเรียนวัดไทรทองจึงมีแนวทางในการแก้ปัญหาภาวะความรู้ถดถอยทางการเรียนรู้ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ว่าเป็นวิชาที่เกี่ยวกับการสื่อสาร สื่อความหมาย คิดคำนวณ คิดวิเคราะห์ และจากการต้องปิดหรืองดการเรียนการสอน ส่งผลให้ทักษะการสื่อสารความหมาย ทักษะคิดคำนวณ ทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนถดถอยลงไปอย่างมาก และผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถทำความเข้าใจในเนื้อหาที่ต้องเรียนเองได้ โรงเรียนวัดไทรทองจึงจัดทำคู่มือและแบบฝึกการแก้ปัญหาภาวะความรู้ถดถอยทางการเรียนรู้ ในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ ขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนในให้มีความรู้ตามมาตรฐานที่กำหนดของระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดวิเคราะห์ อีกทั้งยังช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (RT), ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (NT) และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของผู้เรียนให้สูงขึ้นอีกด้วย ผ่านกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบควบคู่กับการใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูและบุคลากรของสถานศึกษา ภายใต้กิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกปี

กระบวนการดำเนินงาน

การดำเนินกิจกรรมตามโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โรงเรียนวัดไทรทองใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพของ Dr. Edwards W. Deming โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

P – Plan การวางแผน

โรงเรียนวัดไทรทองจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานตามโครงการและประชุมเพื่อวางแผนดำเนินงานในส่วนต่างๆของโครงการ ร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น เพื่อศึกษาข้อมูลในการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละระดับชั้น

ใน 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก คณะครูร่วมกันออกแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีการดำเนินกิจกรรม ชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม จัดทำคู่มือการใช้แบบฝึกหัดและจัดทำแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และภาษาอังกฤษ นอกจากนี้โรงเรียน วัดไทรทองจัดประชุมภาคีเครือข่ายเพื่อนำเสนอแนวทางการดำเนินกิจกรรม และทำความเข้าใจร่วมกันในการ แก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเช่นกัน

D – Do การปฏิบัติตามแผน

คณะครูและบุคลากรประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับคู่มือการใช้แบบฝึกหัดและแบบฝึกหัดเกี่ยวกับการ แก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และภาษาอังกฤษ เพื่อให้บุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ สามารถใช้แบบฝึกหัดการแก้ปัญหา ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ได้ทุกคน โดยจัดกิจกรรม Learning Loss ก่อการจัดการเรียนการสอนชั่วโมงแรกของทุกวัน เพื่อทบทวนและส่งเสริมความรู้และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน นอกจากนี้ครูแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning กับผู้เรียนทุกระดับชั้นตั้งแต่ชั้นอนุบาล 2 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะของผู้เรียน ทุกระดับชั้น แบ่งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- ชั้นอนุบาลที่ 2 - 3 เรียนรู้ภาษาไทยผ่านกิจกรรมการฟังนิทาน
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ฝึกอ่านสะกดคำจากคำศัพท์พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ เขียนสะกดคำ
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ฝึกอ่านสะกดคำจากคำศัพท์พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และหัด เขียนประโยคง่าย ๆ
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ฝึกอ่านสะกดคำจากคำศัพท์พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ ฝึกแต่งประโยคจากหัวข้อที่กำหนดให้
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ฝึกอ่านสะกดคำจากคำศัพท์พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ ฝึกแต่งประโยคโดยเพิ่มส่วนขยาย
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ฝึกอ่านสะกดคำจากคำศัพท์พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ การเขียนเรียงความจากกิจกรรมจิตศึกษา

- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฝึกอ่านสะกดคำจากคำศัพท์พื้นฐาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และฝึกตีความจากรูปภาพแล้วนำมาบันทึกในรูปแบบของการเขียนเรียงความ

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

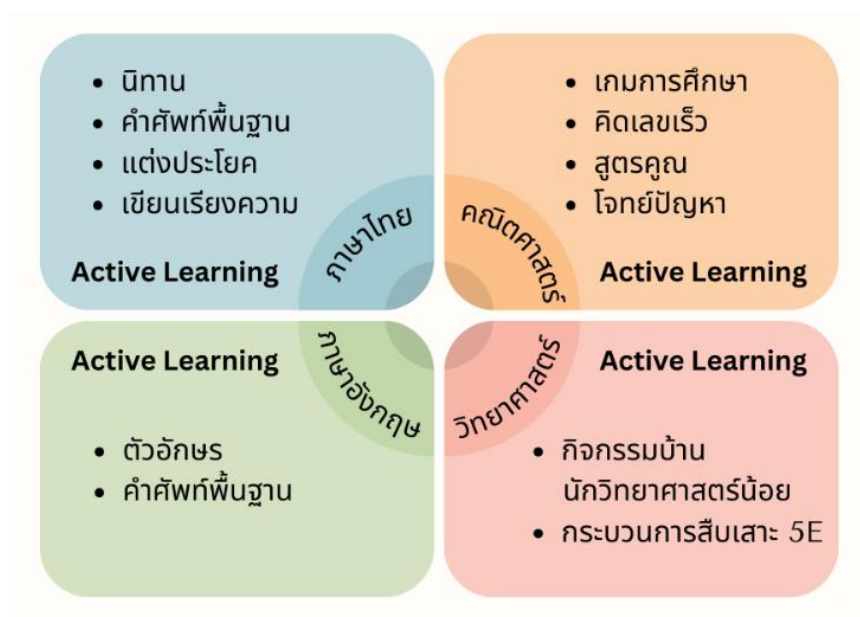
- ชั้นอนุบาลที่ 2-3 กิจกรรมเกมการศึกษา
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำแบบฝึกทักษะการคิดเลขเร็ว
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทำแบบฝึกทักษะคล่องสูตรคูณและหารคล่อง
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำแบบฝึกทักษะการแก้โจทย์ปัญหา
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทำแบบฝึกทักษะคล่องสูตรคูณและหารคล่อง
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำแบบฝึกทักษะการคิดเลขเร็ว
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำแบบฝึกทักษะการคิดเลขเร็ว

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

- ชั้นอนุบาลที่ 2-3 เรียนรู้ตัวอักษรภาษาอังกฤษ 26 ตัว พร้อมทั้งฝึกการออกเสียงตัวอักษร
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทำแบบฝึกอ่าน เขียนคำศัพท์พื้นฐานภาษาอังกฤษ
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทำแบบฝึกอ่าน เขียนคำศัพท์พื้นฐานภาษาอังกฤษ
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำแบบฝึกอ่าน เขียนคำศัพท์พื้นฐานภาษาอังกฤษ
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ทำแบบฝึกอ่าน เขียนคำศัพท์พื้นฐานภาษาอังกฤษ
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทำแบบฝึกอ่าน เขียนคำศัพท์พื้นฐานภาษาอังกฤษ
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทำแบบฝึกอ่าน เขียนคำศัพท์พื้นฐานภาษาอังกฤษ

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

- ชั้นอนุบาล 2-3 กิจกรรมบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ระดับปฐมวัย 20 กิจกรรมการเรียนรู้
- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ Active Learning ภายในห้องเรียนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5 E (Inquiry-Based Learning) และกิจกรรมบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ระดับประถมศึกษาปีที่ 1- 2

ภาพที่ 3 คู่มือการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ 4 กลุ่มสาระของโรงเรียนวัดไทรทอง

ที่มา: วิเคราะห์และสังเคราะห์โดยผู้เขียน

C – Check การตรวจสอบ

คณะกรรมการผู้รับผิดชอบโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ดำเนินการติดตามผลการดำเนินโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกระดับชั้น โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดเพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังจากการดำเนินโครงการ และนำคะแนนที่ได้มาคิดร้อยละหาความก้าวหน้า และหาค่าเฉลี่ยในแต่ละเรื่อง

A – Act การปรับปรุงการดำเนินการ

คณะกรรมการรวบรวมข้อมูลและความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ประชุมคณะครูและบุคลากรเพื่อนำเสนอผลการดำเนินโครงการ ข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนในปีการศึกษาถัดไป

ผลการดำเนินกิจกรรม

จากการดำเนินกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนของโรงเรียนวัดไทรทอง พบว่า ผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้นและเหมาะสมกับช่วงวัย นอกจากนี้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระ

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สูงขึ้นและเป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ และจากผลการทดสอบระดับชาติ ประจำปีการศึกษา 2565 พบว่า ผู้เรียนมีผลการทดสอบแต่ละระดับชั้นสูงกว่าระดับประเทศ ดังนี้

การประเมินความสามารถด้านการอ่านออกของผู้เรียน (Reading Test : RT)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดไทรทอง ปีการศึกษา 2565

จำนวนนักเรียนที่เข้าสอบ 29 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านออกของผู้เรียน

สมรรถนะ	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ		
	ระดับโรงเรียน	ระดับ สพฐ.	ระดับประเทศ
การอ่านออกเสียง	90.27	77.24	77.38
การอ่านรู้เรื่อง	90.06	77.19	77.19
รวม 2 สมรรถนะ	90.17	77.22	77.28

ผลการประเมินทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดไทรทอง ปีการศึกษา 2565

จำนวนนักเรียนที่เข้าสอบ 22 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลการประเมินความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ

ความสามารถ	คะแนนเฉลี่ยร้อยละ		
	ระดับโรงเรียน	ระดับ สพฐ.	ระดับประเทศ
ด้านภาษาไทย	66.10	55.33	55.86
ด้านคำนวณ	54.00	48.81	49.12
รวมความสามารถทั้ง 2 ด้าน	60.05	52.07	52.50

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดไทรทอง ปีการศึกษา 2565

จำนวนนักเรียนที่เข้าสอบ 28 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลการประเมินทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน

รายวิชา	คะแนนเฉลี่ย		
	ระดับโรงเรียน	ระดับ สพฐ.	ระดับประเทศ
ภาษาไทย	55.69	52.80	53.89
คณิตศาสตร์	31.95	26.52	28.06
วิทยาศาสตร์	39.79	37.90	39.34
ภาษาอังกฤษ	35.29	33.57	37.62

จากตารางที่ 1 ตารางที่ 2 และตารางที่ 3 พบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสูงกว่าระดับประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนช่วยเสริมสร้างและพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นและเหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของผู้เรียน อีกทั้งยังส่งผลให้ ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ช่องว่างทางการเรียนรู้จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ลดลง

ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงาน

การดำเนินงานกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนของโรงเรียนวัดไทรทอง เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและสมรรถนะตรงกับระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง สามารถดำเนินการเป็นอย่างดีโดยอ้างอิงการดำเนินงานตามมาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของสำนักงานมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ 7 มาตรการ และความร่วมมือกันของ คณะครูและบุคลากรในการดำเนินงานโดยใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ ทั้งการปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียนวัดไทรทองให้มีความเหมาะสม การวางแผนและออกแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การออกแบบ พัฒนาและใช้สื่อ

เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอช่วยให้ผู้เรียนได้รับการจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะและความรู้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้การสนับสนุนจากภาคเครือข่ายและผู้ปกครองในการร่วมกันแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้โครงการสามารถดำเนินงานจนบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ปัญหาและอุปสรรค

จากการดำเนินกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ พบว่าตัวกิจกรรมและแบบฝึกหัดที่ใช้ในการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนเน้นเนื้อหาความรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดเพียงบางส่วน ไม่ครอบคลุมทุกมาตรฐานและตัวชี้วัดของผู้เรียนที่ควรพัฒนาและส่งเสริมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักของทุกระดับชั้น

สิ่งที่ต้องพัฒนาต่อ

การดำเนินการกิจกรรมโครงการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของผู้เรียนสามารถดำเนินการเพิ่มเติมให้ครอบคลุมทุกมาตรฐานและตัวชี้วัดของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้หลัก เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้น และเหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง พร้อมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบหลากหลายและจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะมาปรับใช้กับให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ

บทสรุป

ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในปัจจุบันถือมาตรการเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสทางการเรียนรู้ เกิดช่องว่างของความรู้ ทักษะและสมรรถนะที่เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของผู้เรียน ยิ่งถ้าไม่ได้รับการแก้ไขและพัฒนาอาจนำไปสู่การถดถอยหลังทางการศึกษา การแก้ปัญหาโดยศึกษาและวิเคราะห์ผู้เรียนจากมาตรฐานและตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้นจึงเป็นเรื่องจำเป็นที่จะช่วงส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนแต่ละระดับชั้นให้มีความรู้ ความสามารถนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาจำเป็นต้องมีมาตรการในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ เริ่มจากการปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ พัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่ช่วยในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน สร้างความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายในการวางแผนแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มประสิทธิภาพ มีระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นรายบุคคลอย่างเข้มแข็ง และมีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและเหมาะสมกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดแต่ละระดับชั้น ซึ่งการพัฒนาอย่างเป็นระบบควบคู่กับการใช้วงจรการ

บริหารงานคุณภาพในสถานศึกษาจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะเหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของตนเอง อีกทั้งช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ผู้เรียนมีโอกาและความเท่าเทียมทางการศึกษาอีกด้วย

บรรณานุกรม

- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2565). *Learning loss คือวิกฤตที่รอผู้ใหญ่ทุกคนพลิกให้เป็นโอกาส*.
<https://www.educathai.com/knowledge/articles/617>
- นรรธพร จันทร์เฉลี่ย เสริบุตร. (2564). *มาตรการฟื้นฟูความรู้ที่ถดถอยในเด็ก (Learning Loss) โดย Starfish Education*. <https://www.starfishlabz.com/blog/579>
- ภาววรรณ ธนาเลิศสมบูรณ์. (2565). *Learning Losses in Covid กับภารกิจกู้คืนการเรียนรู้แห่งศตวรรษ*.
<https://www.the101.world/learning-losses-in-covid/>
- วิชา ขันติบุญญานุรักษ์ และ ชนิตา มิตรนันท์. (2566). *ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้หลังสถานการณ์การแพร่ระบาด COVID-19 ของผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม: ปัญหาและการช่วยเหลือ*. *วารสารครุศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 5(1), 83-100.
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2564). *นักการศึกษาเสนอรัฐออกนโยบาย “โรงเรียนชนะ” เยียวความเสียหายทางการศึกษาจาก COVID-19*. <https://research.eef.or.th/recovery-school-covid-19/>
- สถาบันวิจัยเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2565). *Learning Loss ภาพการณ์เรียนรู้ถดถอย*.
<https://research.eef.or.th/learning-loss-recession>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). *ถอดบทเรียนการแก้ไขภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ Learning Loss*. จาก http://academic.obec.go.th/web/images/document/1677744507_d_1.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. <http://www.bopp.go.th/wp-content/uploads/2021/12/แจ้งเขต-นโยบายและจุดเน้น-ปี-2566.pdf>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570*. <https://web.trat-edu.go.th/wp-content/uploads/2023/06/แผนพัฒนาการศึกษา2566-2570.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *มาตรการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้*. บริษัท เอส. บี. เค. การพิมพ์ จำกัด.